

שיחה עם אלוף (מיל') בן ציון פרחי

תאריך קיום השיחה : 02/04/2012
המראיינים : סא"ל ענבר קידר-ברוך ורס"ן טובי הארט

הגעתו לפרקליטות הצבאית

אלוף (מיל') בן-ציון פרחי החל את שירותו הצבאי בחיל ההנדסה, ובמלחמת ששת הימים שירת כקצין הנדסה בחטיבת שריון. לאחר סיום שירותו הצבאי למד משפטים והחל לעבוד כעורך דין בתחום האזרחי. במקביל, במסגרת שירות מילואים, סייע בהקמת קו בר-לב.

באותה עת, פנה אליו נשיא יחידת בתי הדין הצבאיים דאז, תא"ל גודר, אשר חיפש משפטים בעלי רקע צבאי, "שזחלו בבוקר ושמעו שריקות כדורים". אלוף (מיל') בן-ציון השיב, שאינו מרגיש בשל לשרת כשופט כיוון שהוא מחוסר רקע במשפט פלילי, ולפיכך הופנה אל שורות הפרקליטות הצבאית.

מסלול השירות עד למינויו כפצ"ר

תחילה הוצב אלוף (מיל') בן-ציון כתובע מן השורה בפרקליטות מרכז. התיק הראשון שבו התבקש לטפל היה תיק ועדת חקירה, בו נחקר ביטול אטריות בחג הפסח. לאחר מכן, טיפל, כמוכן, בתיקים משמעותיים יותר. באותה עת, התובעת הפיקודית וסגנית הפרקליט הייתה כב' השופטת (לימים) דליה דורנר, אותה החליף כסגן הפרקליט. אלוף (מיל') בן-ציון זוכר לטובה את שירותו "בבית הירוק" - מבנה צבוע ירוק מהתקופה שלפני קום המדינה, אשר עודנו משמש את הפרקליטות הצבאית ואת בית הדין הצבאי ביפו. לימים, כפצ"ר, אף נלחם על כך שבמסגרת שיפוצו, לא יצבעו את "הבית הירוק" בלבן, כדרישת עיריית תל אביב יפו, למרות שהיה קשה מאוד למצוא צבע ירוק שיתאים לצבע המקורי של המבנה.

בהמשך מונה אלוף (מיל') בן-ציון כשופט בית הדין הצבאי דרום, ביחד עם מבקר המדינה (לימים) מיכה לינדנשטראוס, אך כעבור זמן חזר לשמש כפרקליט מרכז. באותה תקופה היה עומס רב בפרקליטות מרכז, עד כדי כך שהם נאלצו לסמן את התיקים שהתקבלו ולארוז אותם לטיפול עתידי במועד לא יודע. בשל העומס הרב, הוחלט על פיצול פרקליטות מטכ"ל מפרקליטות מרכז. במסגרת תפקידו כפרקליט מרכז, עבד אלוף (מיל') בן-ציון תקופה משמעותית עם אלוף הפיקוד, לימים הרמטכ"ל, רא"ל משה לוי ("משה וחצ"י) ז"ל. אלוף (מיל') בן-ציון הבין היטב, את החשיבות של פרקליט שמכיר את חיי השדה, והחלטותיו כפרקליט התקבלו תוך שקילת מצוקות החייל בשטח.

בהמשך דרכו שימש אלוף (מיל') בן-ציון כראש ענף פיקוח משפטי (פקמ"ש), ולאחר מכן שב לכהן כשופט, הפעם כנשיא בית הדין הצבאי המיוחד בדרגת אל"ם. הוא ישב במשפטים מרכזיים, וביניהם משפטו של עיזאת נאפסו.

בשלב זה, התכוון אלוף (מיל') בן-ציון לעזוב את השירות הצבאי, אך לאחר מינויו של רא"ל משה לוי לרמטכ"ל, פנה אליו האחרון ושאל אותו אם הוא מעוניין להתמודד על תפקיד הפצ"ר. אלוף (מיל') בן-ציון השיב כי יש ותיקים ממנו, אך רא"ל לוי העדיף אותו כמועמד מטעמו, ובשנת 1984 הוא מונה כפצ"ר במקומו של תא"ל דב שפי, שסיים את תפקידו.

שירותו כפצ"ר

עם תחילת תפקידו כפצ"ר מצא עצמו עם "נבחרת חלומות", כדבריו – אמנון סטרשנוב כסגנו, אורי שהם כתובע צבאי ראשי, אילן שיף כסגנו צבאי ראשי ויואל זינגר במחלקת הדין הבין-לאומי. לדבריו, תפקיד הפצ"ר הוא תפקיד קשה מאוד ("השיער הלבן הלבן עוד יותר").

פרשת קו 300 - בעקבות האירועים הוקם צוות מיוחד, בראשות פרקליט המדינה, לחקור את הפרשה. כנציג הצבא בצוות מונה סא"ל (דאז) מנחם פינקלשטיין. החקירה נמשכה שנה שלמה, כאשר כל העת מופנים זרקורי התקשורת לעבר הקצ"ר, תא"ל (דאז) איציק מרדכי, כמי שנחשד בהריגת מחבל לאחר לכידתו. באחד הימים, ללא הודעה מוקדמת, הועבר אל אלוף (מיל') בן-ציון כפצ"ר חומר החקירה, עם המלצה של היועץ המשפטי לממשלה, פרופ' זמיר, להעמיד לדין את איציק מרדכי. סעיף האישום שהומלץ לא היה

הריגה, כיוון שלא נמצאו לכך הוכחות, אף לא לכאורה, אך ההמלצה נגעה לשורת עבירות אחרות בתחום האלימות, לרבות התנהגות שאינה הולמת.

אלוף (מיל') בן-ציון אומר בפשטות "התקוממתי". לדעתנו, זו היתה שגיאה לצאת בפומבי עם ההמלצה האמורה ולהעביר את התיק לפתחה של הפרקליטות הצבאית. הוא עמד על כך שהפצ"ר הוא הסוברני החליטי על הצעדים נגד קצין צבא. לאחר מכן כינס את מטהו והנחה אותם לעבוד מהר על "תפוח האדמה הלוהט" שהונח לפתחם. לאחר המעבר על החומר, ההתרשמות היתה שהחומר חסר מאוד ושעדות אנשי השב"כ רדודות וחסרות. אלוף (מיל') בן-ציון מדגיש, שהיה אפשר לקבל החלטה קלה וללכת לכתב אישום, בהתאם להמלצת היועץ המשפטי לממשלה, ושהקצין יזוכה, אך השתכנע שאין מספיק ראיות להגשת כתב אישום וניתן להסתפק בדין משמעתי שנגע להכאת המחבל. אלוף (מיל') בן-ציון הודיע על כך לרמטכ"ל, שאמר לו בתגובה כי הוא מעריך את עמדתו, ושי"אלוקים יעזור לך", מפני חבריו המשפטנים שפשוט "יאכלו אותך". גם שר הביטחון דאז, רבין, כינה את החלטה "אמיצה". בדין המשמעתי שנערך על ידי אלוף (מיל') חיים נדל, זוכה תא"ל מרדכי.

בהמשך הסביר אלוף (מיל') בן-ציון את עמדתו גם ליועץ המשפטי לממשלה, שטען כי הפרקליטות הצבאית לא טיפלה כראוי בנושא. בתגובה השיב הפצ"ר רק "ימים יגידו". ואכן, כשנה לאחר מכן, בעת שהתארח בפנטגון בושינגטון, התבשר כי העניין נפתח מחדש, כשהתפוצצה פרשת השב"כ. אלוף (מיל') בן-ציון מסכם ואומר, "כשאתה מחליט החלטה, אף פעם אינך יודע אם החלטת את הדבר הנכון. היה אפשר להגיע גם להחלטה אחרת כפי שסבר היועץ המשפטי לממשלה". למזלו, בעזרת צוותו, הגיע להחלטה הנכונה.

תיקון חוק השיפוט הצבאי (החש"ץ) לגבי סמכויות הדרג הפיקודי – ועדה בראשות הנשיא שמגר, המליצה לערוך מספר תיקונים בחש"ץ, ובין היתר בכל הנוגע לכך שנשיא יחידת בתי הדין הצבאיים יהיה משפטן ושהשופטים ימונו באמצעות ועדה, כדרך מינויים של השופטים האזרחיים, בשינויים המתחייבים. כמו כן, לבטל את סמכויות האלופים להתערב בגזרי הדין. הצבא התנגד לתיקונים אלה, והדבר גרם לכך שמשדר המשפטים לא קידם תיקונים בחש"ץ. בתחילת תפקידו, הביא אלוף (מיל') בן-ציון ליישור ההדורים – סמכויות האלופים נותרו בשלב זה על כנו, וכל היתר תוקן. התיקון הציב את יחידת בתי הדין הצבאיים במקום אחר לחלוטין, בהשוואה למצב קודם לכן.

בהמשך, כשהיה צורך למנות נשיא משפטן ראשון ליחידת בתי הדין הצבאיים, התעקש הרמטכ"ל בועדת המינויים, כי זה יבוא משורות הצבא הסדיר. בעקבות כך, מונה אלוף (מיל') בן-ציון כנשיא יבד"ץ פה אחד והוענקה לו דרגת אלוף, לאחר פחות משנתיים וחצי כפצ"ר.

לאחר פרישתו, הוצע לאלוף (מיל') בן-ציון לשמש כשופט מחוזי, אך הוא השיב שלאחר שירות כל כך ארוך, שאליו הגיע "שלא במתכוון" הוא רוצה לעסוק בנושאים אחרים. בהמשך מונה כמנכ"ל "קרנית", ושימש בתפקיד זה במשך 14 שנים.